FJORDLANDET

SKJULTE SKATTE UNDER HJEMLIGE HIMMELSTRØG

AF EMILIE JENSDÓTTIR FOTO OLE MALLING, PETER HELLES ERIKSEN, GITTE NIELSEN OG PR

En fjord er et vandområde, som er omgivet af land på tre sider. Mange fjorde stammer fra istiden, hvor is gravede sig ind i landet og skabte såkaldte tunneldale, som siden blev fyldt med vand. Vandet i fjorde er brakvand, som er en blanding af saltvand fra havet og ferskvand fra floder og søer.

HER SKAL DU BO

Ferie i Danmark behøver bestemt ikke at være lig med camping, og der er masser af lokale bed & breakfasts at indlogere sig på i Fjordlandet. Er du alligevel til ferie under åben himmel, er der ingen grund til at pakke hverken telt eller Trangia til turen. Områdets skove og naturområder er velekviperede med shelters og tilhørende bålpladser, som du kan bruge kvit og frit. Med appen Shelter, som kan downloades i App Store og Google Play, er det nemt at finde det nærmeste sted at slå ly for natten, men vær opmærksom på, at det kan være nødvendigt at booke nogle af dem på forhånd.

Danmark har masser at byde på, når lysten til et spontant eventyr melder sig. Tag på udflugt i Fjordlandets istidslandskab, hvor Københavns Michelin-restauranter høster deres grøntsager, og bakkerne gemmer på både vikingefund, mikrobryggerier og verdens bedste chokolade.

Længe før Roskilde blev synonym med mudrede gummistøvler og rockbands, var den sjællandske by en af de vigtigste i Danmark. Den nemme adgang til Roskilde Fjord gjorde den til en god og oplagt handelsby for datidens vikinger, og selvom de i dag er en saga blot, har fjorden fået lov til at lægge navn til Fjordlandet.

Et område af Danmark, der ofte er overskygget af Vesterhavskysten, Nordsjælland og Marienlyst som feriedestination, men som kan byde på meget af det samme – og en hel masse andet ovenikøbet.

Området består af Roskilde, Lejre, Holbæk og Frederikssund og er et mekka for gourmander af en enhver rang. Her høster Søren Wiuff asparges til Noma fra den samme jord, som de allerførste danskere dyrkede tilbage i stenalderen, og du kan være med til at videreudvikle de grøntsager, Christian Puglisi serverer på Relæ.

Roskilde Fjord er i dag en del af nationalparken Skjoldungernes Land, som blev indviet i 2015 og strækker sig mellem Roskilde og Lejre. Hvis du er frisk på at snøre vandrestøvlerne og fylde rygsækken med proviant, kan den 40 kilometer lange Skjoldungesti tage dig med på en tur tilbage i tiden.

Der har levet mennesker i Skjoldungernes Land siden tidernes morgen, og de har sat spor i de enorme løvskove. Her er gjort fund af vikingelanghuse, og selvom du ikke har dit arkæologiske held med dig, er de fredede stendiger og ældgamle, krogede træer besøget værd.

– Det er en ret vild oplevelse at gå rundt i nogle af de første danskeres fodspor. Der er også et meget rigt fugleliv i nationalparken og god mulighed for at se havørne over fjorden, siger Sofie Clauson-Kaas, naturvejleder i nationalpark Skjoldungernes Land.

EN SYG HISTORIE

I nationalparken ligger også Psykiatrisk Center Sct. Hans, hvis bastante bygninger, tremmeklædte vinduer og pigtrådsindpakkede udendørsarealer hurtigt kan sætte >

På Roskilde Havn ligger det kendte vikingeskibsmuseum, hvor du kan opleve fem orginale vikingeskibe. Haven agerer også grænse mellem byen og nationalparken Skjoldungernes Land, som er oplagt til en vandretur eller en bid mad i Sct. Hans Have.

fantasien i gang. Med god grund. Hospitalet er med sine 200 år det ældste af sin slags, og i mange år brugte lægerne behandlingsformer som chokterapi, kunstigt påført malaria, menneskecentrifuger og andre grufulde torturlignende metoder, der skulle helbrede datidens psykisk syge.
Selvom hospitalets behandlingsmetoder ikke længere er så lyssky, prøver foreningen Sct. Hans Have at gøre op med stedets historie på sin egen måde, og det kan du som besøgende nyde godt af. Stedets lille have gemmer nemlig på en hyggelig café og planteskole, som er åben for besøgende hver weekend i sommerhalvåret.
– Det er en kombination af frivillige og patienter fra det psykiatriske hospital, der driver stedet, og de prøver at fremme den mentale sundhed ved at skabe et fællesskab omkring caféen, fortæller Sofie Clauson-Kaas.
Sct. Hans Have består af et frodigt udendørsareal med frugttræer og køkkenhave, og midt i haven ligger to drivhuse. Det ene er fyldt til randen med hjemmedyrkede økologiske krydderurter, planter og frø, du kan købe med hjem, mens du i det andet kan nyde mad og drikke fra caféen, som disker op med alt fra tapasplatter til marengs med stikkelsbær og flødeskum og hjemmelavede sodavand med for eksempel rabarber og kardemomme – alt sammen frisklavet af økologiske råvarer.

GÅRDEN MED DE GODE IDÉER

I hele Fjordlandet er lokale fødevareproducenter drysset ud over markerne med rund hånd, og fælles for dem er lokalt dyrkede, primært økologiske råvarer.

> "Om foråret sætter vi køerne på græs sammen, og vi holder festivaler med hjemmelavet charcuteri og helstegt pattegris fra Birthesminde, chokolade fra Mikkel Friis-Holm og øl fra Herslev Bryghus."
>
> TINA UNGER, FORRETNINGSUDVIKLER HOS EN DEL AF HERSLEV

I Lejre driver Christian Puglisi, manden bag blandt andet Michelin-restauranten Relæ og det populære bageri Mirabelle, gården Farm of Ideas. Her dyrker han og hans ansatte deres egne grøntsager og laver ost til restauranterne af mælk fra gårdens køer, som er ved at blive omlagt fra økologiske til biodynamiske.
Hvert år i august bliver endagsfestivalen Seed Exchange afholdt på gården. Omdrejningspunktet er at plante uddøende grøntsagssorter, men der er også rig mulighed for at få en rundvisning, hilse på køerne og grisene og nyde mad lavet af de friskhøstede grøntsager fra gården. Hold øje med farmofideas.dk for opdateringer om Seed Exchange Festival 2019.
Et stenkast fra Farm of Ideas ligger landsbyområdet Herslev. 70 procent af de producerende gårde i Herslevområdet er på under 50 hektar; det er landbrugssprog for 'meget, meget små'. Derfor har mikrolandmændene med bryggeriet Herslev Bryghus i spidsen skabt netværket En del af Herslev, og det kommer både producenterne selv og de besøgende på gårdene til gode.
Samarbejdet betyder nemlig, at de mange små gårdbutikker både er spækket med delikatesser fra nabogårdene, men også at der er rig mulighed for at samarbejde om aktiviteter på gårdene.

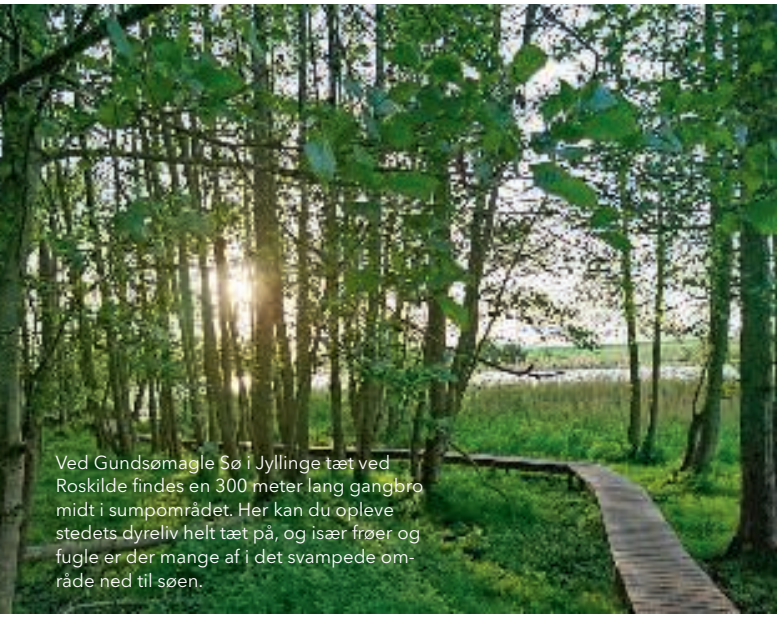

Ved Gundsømagle Sø i Jyllinge tæt ved Roskilde findes en 300 meter lang gangbro midt i sumpområdet. Her kan du opleve stedets dyreliv helt tæt på, og især frøer og fugle er der mange af i det svampede område ned til søen.

På Christian Puglisis gård Farm of Ideas i Lejre afholdes hvert år festivalen Seed Exchange, hvis mål er at holde liv i gamle grøntsagssorter, som bruges så sjældent i dag, at de er ved at uddø. Til festivalen kan du desuden kigge nærmere på de grøntsager og dyr, der bliver serveret på Puglisis populære restauranter.

Ved Gammel Lejre findes resterne af en af Nordens største skibssætninger fra vikingetiden. Store sten er placeret, så de former et skib, og man mener, at det skal symbolisere den båd, der fragtede de døde til dødsriget. Skibssætningen i Lejre har været omkring 80 meter lang og blev brugt til gravplads i vikingetiden.

5 UNDER RADAREN

HAMAM I HOLBÆK
Hos Sidesporet i Holbæk kan du nyde en dag i deres tyrkiske bad. Badene ligger under åben himmel med udsigt over Holbæk Fjord, og du kan også få massage og andre behandlinger på stedet.

ORØ
På den charmerende ø Orø kan du besøge Orøstrand Dyrepark, som de børn og unge, der bor på det tilknyttede skole- og behandlingshjem, hjælper med at passe. Orø er også fyldt med hyggelige caféer, smuk natur og kendissommerhuse, blandt andet Nikolaj Coster Waldaus.

TIL VANDS OG TIL LANDS
Der er rig mulighed for at leje både mountainbikecykler og kajakker i Fjordlandet, og begge dele er en god måde at se området på. Hos hedeland-mtb-tours.dk kan du leje cykler, og hos kajakmanden.dk kan du leje kajakker i alt fra et par timer til en uge.

EJBY ÅDAL
Ejby Ådal er en overset naturperle, som ligger ud til Isefjorden. Om sommeren kan du bade på stranden, og om efteråret er det et godt sted at samle svampe.

GÅRDBUTIKKER
Birthesminde, Stensbølgård og Herslev Grønvirke er bare et par stykker af de mange økologiske gårdbutikker, du kan finde over hele Fjordlandet. Hvis du er på endagstur, kan du købe grøntsager og friske æg med hjem, men butikkerne er også fyldt med delikatesser, som sagtens kan holde sig på en længere tur.

– Om foråret sætter vi køerne på græs sammen, og vi holder festivaler med hjemmelavet charcuteri og helstegt pattegris fra Birthesminde, chokolade fra Mikkel Friis-Holm og øl fra Herslev Bryghus. En ginproducent er ved at slå sig ned i en gammel mølle i Herslev, så lur mig om vi ikke også kommer til at lave drinks i samarbejde med ham, siger Tina Unger, forretningsudvikler hos En del af Herslev.

SOMMER PÅ FROST
Selvom yoga og øl måske ikke umiddelbart lyder som to ting, der burde gå godt sammen, er ølyoga ikke desto mindre et af de mange andre arrangementer, du kan finde i bryggeriet Herslev Bryghus' eventkalender. Du kan også komme til fællesspisning om onsdagen, brunch i weekenden eller ølsmagning sammen med en af Herslevs bryggere. Fra 1. maj 2019 slår endnu en lokal producent, Mikkel Friis-Holm, sin produktion ned ved siden af Herslev Bryghus. Han er intet mindre end manden bag noget af verdens bedste chokolade, hvis man skal tro resultaterne fra VM i chokolade, som han de seneste seks år har hevet guldmedaljer med hjem fra.
Mikkel Friis-Holm har planer om at lade sit nye hovedkvarter være lige så meget oplevelsescenter som chokoladefabrik, så besøgende kan blive en del af produktionen af verdens bedste chokolade.
– Når du har været på besøg i Herslev, kan du leje en kajak hos kajakmanden.dk og sejle videre ud i Fjordlandet. Det er en virkelig god måde at nyde naturen på, siger Tina Unger. Hvis du er habil roer, kan du sejle op ad Roskilde Fjord til Jægerspris, hvor det populære ismejeri Hansens Is har hjemme. Fra den gamle, hvidkalkede mejeribygning kører en lastbil hver morgen til de nærliggende gårde Svanholm Gods og Stensbølgaard for at hente frisk mælk, som bliver forvandlet til cremet is i det gamle mejeri.
Isfabrikkens forlokale fungerer som mejeriudsalg med lokale oste og delikatesser som honning og chokolade, og i sommerhalvåret kan du købe frisklavet softice i vafler der. Tag en is i hånden og gå en tur i områdets dramatisk kuperede landskab – så bliver den danske sommer ikke meget bedre. ♦

REJSER

TAG PÅ EVENTYR I FJORDLANDET

Tag på udflugt i Fjordlandets istidslandskab, hvor Københavns Michelin-restauranter høster deres grøntsager, og bakkerne gemmer på både vikingefund, mikrobryggerier og verdens bedste chokolade.

Mandag, 24. juni 2019 - 15:17 - af Emilie Jensdóttir / Foto: Ole Malling, Peter Helles Eriksen, Gitte Nielsen og PR

Længe før Roskilde blev synonym med mudrede gummistøvler og rockbands, var den sjællandske by en af de vigtigste i Danmark.

Der har levet mennesker i Skjoldungernes Land siden tidernes morgen, og de har sat spor i de enorme løvskove. Her er gjort fund af vikingelanghuse, og selvom du ikke har dit arkæologiske held med dig, er de fredede stendiger og ældgamle, krogede træer besøget værd.

– Det er en ret vild oplevelse at gå rundt i nogle af de første danskeres fodspor. Der er også et meget rigt fugleliv i nationalparken og god mulighed for at se havørne over fjorden, siger Sofie Clauson-Kaas, naturvejleder

i nationalpark Skjoldungernes Land.

ET MEKKA FOR GOURMANDER

stenalderen, og du kan være med til at videreudvikle de grøntsager, Christian Puglisi serverer på Relæ.

SE OGSÅ: Her skal du holde ferie i Danmark

Artiklen fortsætter under annoncen

THE MODERN CAFE & BRASSERIE - GOURM

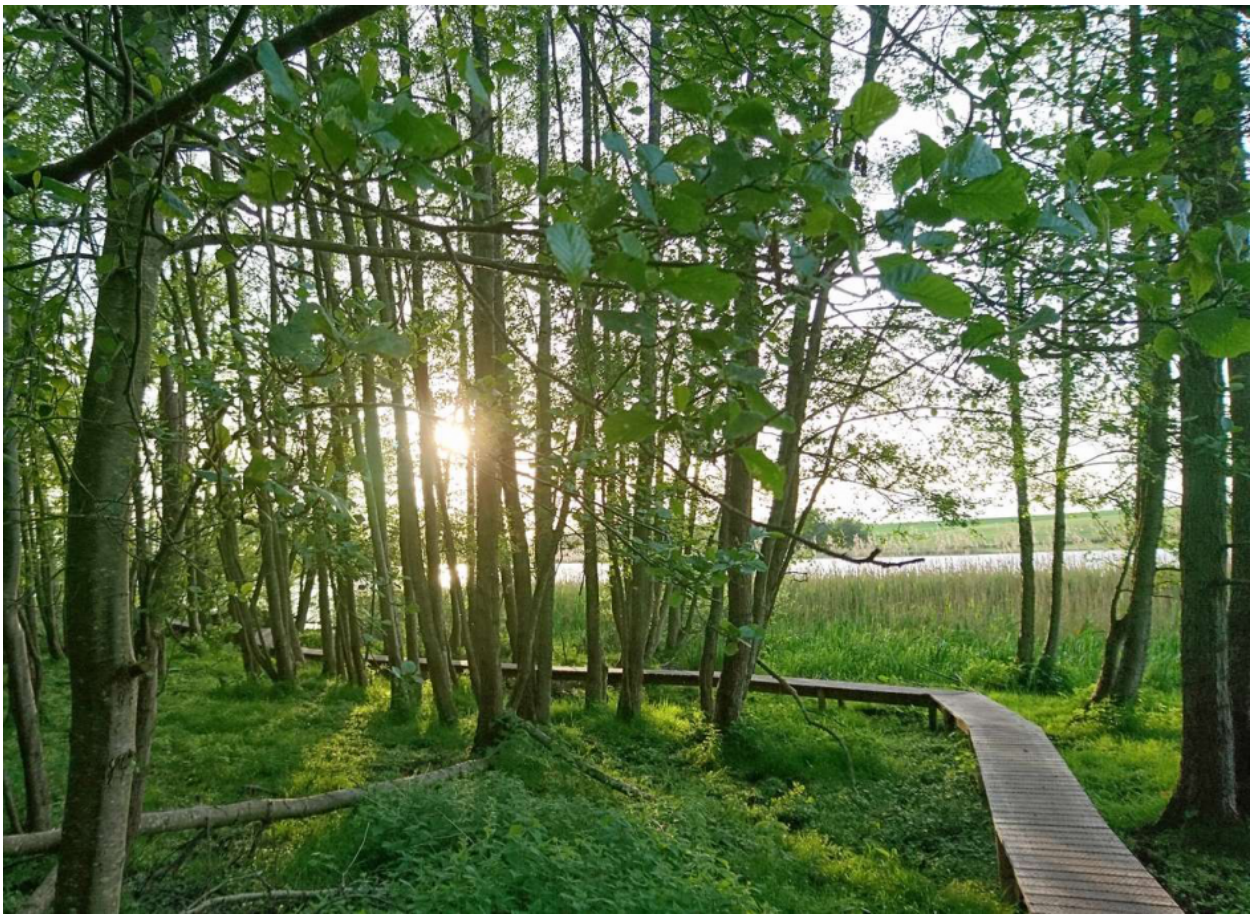

Ved Gundsømagle Sø i Jyllinge tæt ved Roskilde findes en 300 meter lang gangbro midt i sumpområdet. Her kan du opleve stedets dyreliv helt tæt på, og især frøer og fugle er der mange af i det svampede område ned til søen.

Roskilde Fjord er i dag en del af nationalparken Skjoldungernes Land, som blev indviet i 2015 og strækker sig mellem Roskilde og Lejre. Hvis du er frisk på at snøre vandrestøvlerne og fylde rygsækken med proviant, kan den 40 kilometer lange Skjoldungesti tage dig med på en tur tilbage i tiden.

SE OGSÅ: Drop øerne - rejse til det græske fastland

GÅRDEN MED DE GODE IDÉER

I hele Fjordlandet er lokale fødevareproducenter drysset ud over markerne med rund hånd, og fælles for dem er lokalt dyrkede, primært økologiske råvarer.

I Lejre driver Christian Puglisi, manden bag blandt andet Michelin-restauranten Relæ og det populære bageri Mirabelle, gården Farm of Ideas. Her dyrker han og hans ansatte deres egne grøntsager og laver ost til restauranterne af mælk fra gårdens køer, som er ved at blive omlagt fra økologiske til biodynamiske.

Hvert år i august bliver endagsfestivalen Seed Exchange afholdt på gården. Omdrejningspunktet er at plante uddøende grøntsagssorter, men der er også rig mulighed for at få en rundvisning, hilse på køerne og grisene og nyde mad lavet af de friskhøstede grøntsager fra gården.

Hold øje med farmofideas.dk for opdateringer om Seed Exchange Festival 2019.

På Christian Puglisis gård Farm of Ideas i Lejre afholdes hvert år festivalen Seed Exchange, hvis mål er at holde liv i gamle grøntsagssorter, som bruges så sjældent i dag, at de er ved at uddø. Til festivalen kan du desuden kigge nærmere på de grøntsager og dyr, der bliver serveret på Puglisis populære restauranter.

SOMMER PÅ FROST

Selvom yoga og øl måske ikke umiddelbart lyder som to ting, der burde gå godt sammen, er ølyoga ikke desto mindre et af de mange andre arrangementer, du kan finde i bryggeriet Herslev Bryghus' eventkalender.

Du kan også komme til fællesspisning om onsdagen, brunch i weekenden eller ølsmagning sammen med en af Herslevs bryggere.

Fra 1. maj 2019 slår endnu en lokal producent, Mikkel Friis-Holm, sin produktion ned ved siden af Herslev Bryghus.

Han er intet mindre end manden bag noget af verdens bedste chokolade, hvis man skal tro resultaterne fra VM i chokolade, som han de seneste seks år har hevet guldmedaljer med hjem fra.

Mikkel Friis-Holm har planer om at lade sit nye hovedkvarter være lige så meget oplevelsescenter som chokoladefabrik, så besøgende kan blive en del af produktionen af verdens bedste chokolade.

SEJL UD I FJORDLANDET
– Når du har været på besøg i Herslev, kan du leje en kajak hos kajakmanden.dk og sejle videre ud i Fjordlandet. Det er en virkelig god måde at nyde naturen på, siger Tina Unger.

Hvis du er habil roer, kan du sejle op ad Roskilde Fjord til Jægerspris, hvor det populære ismejeri Hansens Is har hjemme.

Fra den gamle, hvidkalkede mejeribygning kører en lastbil hver morgen til de nærliggende gårde Svanholm Gods og Stensbølgaard for at hente frisk mælk, som bliver forvandlet til cremet is i det gamle mejeri.

TILBAGE TIL VIKINGETIDEN
På Roskilde Havn ligger det kendte vikingeskibsmuseum, hvor du kan opleve fem orginale vikingeskibe.

Haven agerer også grænse mellem byen og nationalparken Skjoldungernes Land, som er oplagt til en vandretur eller en bid mad i Sct. Hans Have.

Ved Gammel Lejre findes resterne af en af Nordens største skibssætninger fra vikingetiden. Store sten er placeret, så de former et skib, og man mener, at det skal symbolisere den båd, der fragtede de døde til dødsriget. Skibssætningen i Lejre har været omkring 80 meter lang og blev brugt til gravplads i vikingetiden.

5 SKØNNE SEVÆRDIGHEDER

Hamam i Holbæk

Hos Sidesporet i Holbæk kan du nyde en dag i deres tyrkiske bad. Badene ligger under åben himmel med udsigt over Holbæk Fjord, og du kan også få massage og andre behandlinger på stedet.

Orø

På den charmerende ø Orø kan du besøge Orøstrand Dyrepark, som de børn og unge, der bor på det tilknyttede skole- og behandlingshjem, hjælper med at passe. Orø er også fyldt med hyggelige caféer, smuk natur og kendissommerhuse, blandt andet Nikolaj Coster Waldaus.

Til vands og til lands

Der er rig mulighed for at leje både mountainbikecykler og kajakker i Fjordlandet, og begge dele er en god måde at se området på. Hos hedeland-mtb-tours.dk kan du leje cykler, og hos kajakmanden.dk kan du leje kajakker i alt fra et par timer til en uge.

Ejby Ådal

Ejby Ådal er en overset naturperle, som ligger ud til Isefjorden. Om sommeren kan du bade på stranden, og om efteråret er det et godt sted at samle svampe.

Gårdbutikker

Birthesminde, Stensbølgård og Herslev Grønvirke er bare et par stykker af de mange økologiske gårdbutikker, du kan finde over hele Fjordlandet. Hvis du er på endagstur, kan du købe grøntsager og friske æg med hjem, men butikkerne er også fyldt med delikatesser, som sagtens kan holde sig på en længere tur.

Læs mere om: Ferie i Danmark ferie sommer Fjordlandet